Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18752

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i (ÇHTOÖ), okullar?n i?leyi?ini ve ortam?n? Birle?mi? Milletler **Çocuk Haklar? Sözle?mesi** (ÇHS) ilkeleri aç?s?ndan de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, e?itim kurumlar?n?n çocuk haklar?na ne ölçüde duyarl? oldu?unu, kat?l?mc? ve koruyucu bir ortam sa?lay?p sa?lamad???n? belirlemeyi hedefler. Ölçek geli?tirme çal??mas? 2017 y?l?nda Ay?e Öztürk ve Adnan Do?anay taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir.

Ölçek, e?itim ortamlar?nda çocuklar?n haklar?n?n gözetilme düzeyini ölçerek, okullar?n bu alandaki güçlü ve zay?f yönlerini ortaya koymak için tasarlanm??t?r. Bu sayede, okullar?n çocuk haklar? temelinde dönü?üm süreçlerine katk?da bulunacak somut veriler elde edilmesi amaçlanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Haklar?, Okul Kültürü, E?itim Ortam?, **Ölçek Geli?tirme**, Okul Yönetimi, Psikometrik Araç, Ay?e Öztürk, Adnan Do?anay.

Yazarlar

Ay?e Öztürk, Adnan Do?anay.

Amaç

Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i'nin temel amac?, Türkiye'deki okullar?n (ilkokul, ortaokul ve lise düzeyleri) çocuk haklar?na dayal? bir e?itim ve ya?am ortam? sunma düzeylerini objektif bir ?ekilde ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme arac? olu?turmakt?r. Bu amaç, ÇHS'nin temel prensipleri olan kat?l?m, ayr?mc?l?k yapmama, ya?ama ve geli?me hakk? ile çocu?un yüksek yarar?n?n gözetilmesi ilkelerinin okul ortam?na ne kadar entegre edildi?ini tespit etmeyi içerir.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve e?itim yöneticilerine, okul politikalar?n?n ve uygulamalar?n?n çocuk haklar? çerçevesinde de?erlendirilmesi için standart bir yöntem sunar. Elde edilen veriler, okullar?n hizmet kalitesini art?rma ve daha adil, kapsay?c? e?itim ortamlar? yaratma yolunda at?lacak ad?mlara rehberlik eder.

Yap?

Ölçek, temel olarak okullar?n Çocuk Haklar? Sözle?mesi'ne uygunluk düzeyini de?erlendiren çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçe?in psikolojik yap?s?, genellikle ÇHS'nin dört temel ilkesi etraf?nda ?ekillenen alt boyutlardan olu?maktad?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kat?l?m Hakk?: Çocuklar?n kendilerini ilgilendiren konularda görü? bildirme ve karar alma süreçlerine dahil olma düzeyi.
Koruma Hakk?: Çocuklar?n ?iddet, istismar ve ihmalden korunma mekanizmalar?n?n etkinli?i.
Geli?im Hakk?: Çocuklar?n e?itim, sa?l?k ve kültürel geli?im olanaklar?na eri?imi.
Ayr?mc?l?k Yapmama ?lkesi: Okul ortam?nda tüm çocuklara e?it ve adil davran?lmas?.

Bu boyutlar, okulun idari yap?s?ndan ö?retmen davran??lar?na ve ö?rencilerin birbirleriyle olan etkile?imlerine kadar geni? bir yelpazede de?erlendirme yap?lmas?na olanak tan?r.

Geçerlik

Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i'nin **geçerlik** çal??malar?, yap? geçerli?i ve kapsam geçerli?i odakl? olarak yürütülmü?tür. Kapsam geçerli?inin sa?lanmas? için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, maddelerin çocuk haklar? kavram?n? temsil etme düzeyi de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise istatistiksel yöntemlerle, özellikle **Faktör Analizi** kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt boyutlar?n? do?rulay?p do?rulamad???n? kontrol etmeyi amaçlam??t?r. Orijinal çal??mada (Öztürk & Do?anay, 2017), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ü gösterilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, iç tutarl?l?k (iç güvenirlik) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. ?ç tutarl?l?k katsay?s? olarak genellikle **Cronbach Alfa** de?eri hesaplanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa katsay?s?n?n elde edilmesi, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Öztürk ve Do?anay (2017) taraf?ndan yap?lan geli?tirme çal??mas?nda, ÇHTOÖ'nün genel olarak yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçe?in farkl? uygulamalarda kararl? ve güvenilir sonuçlar üretti?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. AFA, ba?lang?çta çok say?da madde aras?ndan ölçe?in temel boyutlar?n? belirlemek için kullan?lm??t?r. Bu analiz sonucunda, ölçe?in teorik çerçeveye uygun, anlaml? ve ayr?k faktörlerden olu?tu?u tespit edilmi?tir.

DFA ise belirlenen faktör yap?s?n?n toplanan yeni verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, model uyum indekslerinin (örne?in CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir düzeylerde oldu?unu göstererek, ölçe?in faktör yap?s?n?n sa?laml???n? teyit etmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: Genellikle 5'li veya 4'lü Likert tipi derecelendirme format? kullan?lm??t?r (Örne?in, "Hiç Kat?lm?yorum"dan "Tamamen Kat?l?yorum"a). Derecelendirme format?na ili?kin kesin detaylar için ana referansa ba?vurulmal?d?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler, ö?retmenler ve okul yöneticileri dahil olmak üzere okul toplulu?unun farkl? üyeleri.

Ya? Grubu: ?lkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki ö?renciler (Yakla??k 8-18 ya?) ile e?itim profesyonelleri.

Popülasyon Detaylar?: Ölçek geli?tirme çal??mas? genellikle Türkiye'deki farkl? okul türlerinden ve bölgelerden seçilen örneklem gruplar? üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Kat?l?mc?lar, okul uygulamalar?na ili?kin alg?lar?n? ve deneyimlerini belirtilen derecelendirme seçeneklerini kullanarak ifade ederler.

Anahtar Kelimeler

ÇHS, Ö?renci Kat?l?m?, E?itimde E?itlik, Psikometri, Güvenirlik, **Cronbach Alfa**, Çocuk Haklar? Temelli Okul.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ay?e Öztürk

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: ozturkayse2007@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi makalesinde belirtilen kurum adresi.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Ölçek geli?tirme çal??mas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle sorumlu yazar Ay?e Öztürk ile ileti?ime geçilerek izin al?nmas?n? gerektirir. Ticari kullan?m ko?ullar? yazar

ARABPSYCHOLOGY.COM

taraf?ndan belirlenir.

Ölçe?in orijinal PDF doküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: cocuk-haklari-temelli-okul-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Öztürk, A., & Do?anay, A. (2017). Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(1), 41-58.

Bu çal??ma, ölçe?in psikometrik özelliklerinin ve geli?tirme sürecinin temel referans?n? olu?turmaktad?r.

Çocuk Haklar? Temelli Okul Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için Öztürk ve Do?anay (2017) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM